

”Kaiken jälkeen tulee uni.
Se on myös ennen kaikkea.
Ja sitten vielä kesken kaiken.”

– RAMONA JA VALENTIN

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

LUKU 1,

jossa kaduilla puhutaan, että me
panemme pitsiliinat päähämme
ja näemme tulevaisuuden

Yhtenä iltana pöydälläni makasi outo kirje. Kirjekuoressa luki Ramona. Se oli minun nimeni, mutta maailmassa oli vain yksi ihminen, joka kutsui minua sillä nimellä, ja se oli minun veljeni. Vaikutti siis ihan siltä, että kirje oli häneltä.

Mahdottoman jutusta teki kuitenkin se, että minun veljeni makasi sairaalan sängyssä. Hän ei pystynyt liikkumaan, eikä siis voinut kirjoittaa kirjeitä.

Avasin hätäisesti kuoren, ja näin kirjeessä luki:

*Hei,
saiko viestit, jotka lähetin sinulle?*

*Lennätin sinulle
keltaisen, keltaisen,
ja yhden purppuranpunaisen lehden.
Laita ne kirjan väliin, katso niitä, kun ikävöit minua.*

*Pian tulee talvi. Silloin minä olen poissa.
Mutta ensi keväällä lähetän sinulle taas viestin.
Se on vaaleanvihreä,
ihan uusi,
en tiedä vielä millainen.*

Terveisin V. Puu

Ja silmänräpäyksessä myrsky nousi, tuuli räpäytti ikkunan auki ja vettä alkoi sataa niin, että ikkunalaute kastui. Minä ryntäsin sulkemaan ikkunaa. Silloin ikkunan välistä lennähti lattialle kolme syksyn värikkääksi värjäämää lehteä. Yksi niistä oli keltainen, yksi oli hehkuvan kultainen ja yksi purppuraisen punainen.

Luin kirjeen uudestaan ja katsoin lehtiä. Koukeroinen teksti näytti kyllä ihan veljeni kirjoittamalta. Mutta minun veljeni nimi ei ollut V. Puu, oliko sellainen kenenkään nimi, minä en ainakaan ollut koskaan sellaista kuullut.

Minun veljeni nimi oli Valentin Isberg.

Minä upposin ajattelemaan. Minusta oli kummallista, että yhtenä myrskyisenä yönä yhdeksän ja puoli vuotta sitten perheeseen synnyimme me kaksoiset, kaksi ihan erilaista sisarusta. Me asuimme Niittylän laidalla kerrostalossa, kodissa oli kaksi huonetta. Toinen oli minun ja Valentinin huone, ja toinen oli isän huone. Meillä oli iso keittiö, jossa me istuimme aamiaisella ja luimme samaa sanomalehteä kaikki kolme. Koulussa Valentin ja minä olimme samalla luokalla, istuimme vierekkäisissä pulpe-teissa, ja silti olimme ihan erilaisia.

Minulla oli vauhdikas rymistelevä keho ja valtavan kovaääninen nauru ja ihan samanväriset hiukset kuin äidillä. Vaikka sain nimekseni Ramona, minusta tuli heti Ramppu. Ramppu oli sellai-

nen, että kun hän meni menojaan, niin pöydät ja tuolit kaatuivat, maljakot ja astiat särkyivät.

– Se on Ramppu, joka siellä rymyää ja kompuroi, kaikki sanoivat.

– Varokaa, Ramppu tulee! he kiusasivat.

Minusta kiusaaminen on kamalinta maailmassa, enkä voinut käsittää, miksi kukaan ei tehnyt mitään kunnollista sen lopettamiseksi. Kiusaaminen ei näyttänyt olevan edes kiusaajien mielestä kivaa. Luulen että heistäkin olisi ollut paljon hauskenpää tehdä mitä tahansa muuta, vaikka piirtää tai potkia palloa, mutta Niittylä nyt vain oli sellainen kiusaamiskaupunki, jossa kuului kiusata toisia.

Mutta Valentinia ei kiusannut kukaan. Hän oli ihan erilainen, ja siksi kaikki sanoivatkin aina minulle:

– Onko Valentin sinun veljesi? Ei voi olla! Sen täytyy olla virhe. Vauvat ovat vaihtuneet sairaalassa.

Me olimme syntyneet maailmaan melkein yhtä aikaa, vaikka inhottava juttu oli se, että meidän äitimme kuoli kun me syntyimme. Mutta me olimme silloin pieniä vauvoja, emmekä me vielä ymmärtäneet koko asiasta mitään. Emme me tienneet, mitä lapsen elämään kuului ja mikä siitä puuttui, että elämään kuului isän lisäksi äitikin, ehei, me olimme täysin onnellisia pelkästä isästä.

Valentin oli kaikkien paras ystävä, hän oli rohkea ja auttavainen. Jopa opettajat tykkäsivät Valentinista. Aina jos joku kiusasi lintua tai pikkulasta tai vaikkapa vain pelkkää puuta repimällä siitä lehtiä, Valentin tuli paikalle ja pyysi kiusaajaa lopettamaan. Ja mikä oli ihme juttu: kiusaaja lopetti.

Jos vanhus pudotti ostamansa appelsiinin kadulle, Valentin juoksi nostamaan sen. Jos pientä koululaista itketti, Valentin ojensi taskustaan kauniin kiven, ja niin loppui itkut siihen. Baarien edustoilla istuskelevat ukkelit surivat Valentinille sitä, että elämä meni

miten meni, rikkaat kertoivat pelkäävänsä sitä, että rahat loppuvat, ja köyhät pelkäsivät kuolemaa. Kaikilla oli mieli raskaana huolista, ja yksikäs heidän edessään seisoivat Valentin, aina valmiina kuuntelemaan.

Isä sanoi, ettei hänen sukunsa tuhatvuotisessa historiassa oltu koskaan nähty sellaista lasta kuin Valentin oli. Isän suvun tuhatvuotisessa historiassa ei tunnettu yhtäkään toista lasta, josta opettaja olisi pitänyt. Hänen sukunsa tuhatvuotisessa historiassa ei kovin paljon edes ollut lapsia, jotka olisivat käyneet kouluja. Siksi isä uskoi, että Valentin tulisi vielä muuttamaan kaiken.

– Sinä olet valo, joka voittaa pimeyden, isä sanoi ja rapsutti Valentinin hiuksia.

Mutta siitä, että se olisinkin minä joka pimeyden kanssa joutuisi kamppailuun, isällä ei ollut pienintäkään aavistusta.

Minä nimittäin olin juuri sellainen, millaiseen isän suvun tuhatvuotisessa historiassa oli totuttu. Kun minä suutuin, pistin tuulemaan. Kun minä ilostuin, pistin tuulemaan. Ja aina silloin, kun minä pistin tuulemaan, tapahtui jotakin sellaista, mistä muut eivät pitäneet: kippo hajosi, paita repesi tai tuolista katkesi jalka.

Ja jos jotain ikävää tapahtui, aikuiset katsoivat aina ensin minuun.

– Missä olit Ramppu, kun Ilonan reppu hajosi? Missä olit Ramppu, kun koulun seinään ilmestyi tuo töherry? Ramppu, ruokalan ikkuna on rikki, missä olit?

Kerran Niittylän koulun rehtori kertoi maailman uutisia ja sanoi:

– Floridassa oli eilen hirmumyrsky. Sinäkö siellä kävit, Ramppu, haha!

Koko koulu repesi nauramaan ja kaikki alkoivat huutamaan:

– Painu hemmettiin, Ramppu! Painu sinne, missä aurinko ei paista!

Isä ymmärsi, mitä minä koin.

– Tällaista se vaan on, Ramppu, olen pahoillani. Meillä on aina ollut tällaista, me olemme aina vääränlaisia, enkä minä mahda sille yhtään mitään, isä sanoi neuvottomana.

Kun minä ja isä kävelimme torin halki, ihmiset siirtyivät sivuun kuiskuttelemaan meistä ilkeitä juttuja. Kun me kävelimme kadulla, kultakauppiaat, kellomyyjät ja vanhan tavaran liikkeen pitäjät vetivät ovet kiireesti säppiin ja panivat oveen kyltin: ”Suljettu”. Vartijat seurasivat meitä ruokakaupassa, ettemme vain varastaisi mitään.

Minusta se tuntui niin inhottavalta, että vedin usein hupun päähäni ja kuljeskelin mieluummin hiljaisempia sivukatuja tai pimeitä kujia pitkin.

– Mikä meidän suvussamme on vikana? minä kysyin.

Isä nosti olkiaan.

– Meistä puhutaan kaikenlaista. Puhutaan että meitä pitää varoa, sillä me osaamme hypnotisoida muut antamaan meille kultakellonsa, ja että me osaamme jutella hevosten ja kuolleiden kanssa. Tuolla kaduilla puhutaan, että me panemme pitsiliinat päähämme ja näemme tulevaisuuden ja loitsimme myrskyjä. Teemme jäniksenkäpälillä taikoja ja myymme tupakkaa autojen takakonteista. Olisipa edes yksi jutuista totta! isä puuskaisi.

Isä oli oikeassa, kunpa vain olisin osannut loitsia myrskyjä. Olisin mielelläni jutellut kuolleen äitini kanssa tai katsellut tulevaisuuteen. Mutta ei.

Mikään sellainen ei onnistunut, vaikka kuinka yritin. Minun oli pakko myöntää, että vaikka meistä puhuttiin mitä, niin minä olin vain pelkkä tavallinen, kiusattu tyttö, jolla oli tuiki tavallinen isä, joka oli päivät töissä verotoimistossa ja illat istui kirjastossa.

Kirjastossa isä tutki sellaista tosi vanhaa juttua, johon liittyi

meidän isoisovaarimme. Siinä ehkä saattoi ollakin jotain taikaa tai ihmettä. Tällainen juttu se oli:

Kauan kauan sitten kaukana kaukana Niittyylästä oli paikka nimeltä Tunguska. Eräänä päivänä jokin suuri lensi avaruuden pimeydestä Tunguskan metsään, se tuhosi siellä 80 miljoonaa puuta ja tuhat poroa. Meidän isoisovaarimme oli sen jonkin voimasta lentänyt kaksitoista metriä taaksepäin, saanut kuhmun päähänsä, ja isoisovaarin metsässä oli tapauksen jälkeen vain mustaksi hiiltyneitä puita.

Mitä Tunguskassa oikein tapahtui?

Jotkut olivat sitä mieltä, että isoisovaari oli käreäyttänyt itse metsänsä, mutta isä uskoi, että asialla oli pyrstötähti.

Illat pitkät isä istui kirjojen keskellä tutkien tapausta. Eivät isää siis timanttikorut kiinnostaneet, häntä eivät kiinnostaneet kultakellot, eivät vanhat tavarat eivätkä uudet tavarat. Isää kiinnosti vain tuo isoisovaarin tapaus.

– Isoisovaaria sanottiin valon tuojaksi, isä sanoi salaperäisesti.

Mutta sitten tapahtui Valentinin kamala onnettomuus, joka sai isän hetkeksi unohtamaan menneet kokonaan.

LUKU 2,

jossa hoitaja kertoo, että Valentin on juuri pelastanut minut jäämästä auton alle

Minä katsoin tietokoneelta, mitä nimi Valentin tarkoittaa. Se tarkoittaa vahvaa ja tervettä. Siksi en meinannut millään uskoa, että meistä kahdesta sisaruksesta Valentin jäi auton alle ja makasi nyt sairaalassa. Miten sellainen kammottava virhe saattoi tapahtua, sitä minä en voinut ymmärtää.

Me olimme silloin kävelemässä koulusta kotiin. Valentin kulki perässäni kaveriporukkinsa keskellä. Minä kävelin yksin, kurkistin vain hieman puhelintani, vaikka ei tietenkään olisi pitänyt katsoa sitä kävellessä kadulla, mutta halusin tarkistaa, kuinka maatilapelini uusi koiranpentu voi. Sitä piti ruokkia ja hoitaa, ja sen minä tein. Olipa se suloinen koiranpentu, se oli kokonaan ruskea, mutta toisessa korvassa sillä oli valkoinen laikku. Sen nimi oli Kaakao.

Yhtäkkiä kesken kaiken kuulin Valentinin huudon:

– Ramona! Varo!

Siinä samassa minä lensin kaaressa ilmaan ja putosin kyljelleni makaamaan. Minun polveeni, kylkeeni ja otsaani sattui kovasti. Puhelimeni lasi oli säpäleinä, ja sirpaleet kimmelsivät kadulla kauniina kuin tähtien miljoonakatto.

Näin ympärilläni vilkkuvia valoja. Kuului huutoja, autojen tööttäilyä. Jotakin vakavaa oli tapahtunut, sen ymmärsin. Nousin vaivalloisesti ylös. Ympärilläni oli kaikenlaista juoksemista. Ja sitten: keskellä autotietä makasi minun veljeni Valentin.

– Valentin! minä kiljaisin, ja yritin juosta hänen luokseen, mutta ambulanssin valkopukuinen hoitaja esti minua.

Hoitaja kertoi, että Valentin oli juuri pelastanut minut jäämästä auton alle, mutta itseään hän ei ollut ehtinyt pelastaa.

Ei kestänyt kauaa, kun Valentin nostettiin ambulanssiin ja hänet vietiin pois. Joku kiersi viltin ympärilläni ja antoi kuumaa juomaa, päättäni särki vietävästi. Sitten isä tuli minua hakemaan, ja niin me ajoimme bussilla sairaalaan.

Me istuimme hiljaa sairaalan käytävällä. Minä yritin ymmärtää, mitä oli tapahtunut.

Pitkän odotuksen jälkeen yksi ovista aukesi ja isä kutsuttiin sisään.

– Valentin Isberg on vakavasti halvaantunut, kuului raollaan olevasta ovesta lääkärin matala ääni. – Hän ei koskaan enää parane.

Ja niin edelleen. En painanut kaikkea mieleeni.

Mutta sen minä muistan, että sillä silmänräpäyksellä kaikki muuttui ihan vääranlaiseksi. Kaikki muuttui ihan synkäksi.

Seuraavaksi isä, minun valtavan vahva ja hieno isäni, romahti. Hän putosi polvilleen käytävälle ja peitti kasvot suuriin käsiinsä. Hän alkoi itkeä. Itku oli kuin kuumaa laavaa. Se valui sairaalan käytävän lattialle ja teki pienen puron lattialaattojen väliin. Isä

itki ja huusi. Hoitajia parveili isän ympärillä, mutta mitä kymmenen pientä hoitajaa voisi tehdä niin suurelle surulle?

Hyvin pitkältä tuntuvan ajan jälkeen isä nousi, pyyhki kasvonsa villatakkinsa hihaan, laski kätensä minun olkapäälleni ja sanoi lempeästi:

– Tule Ramppu. Mennään kotiin.

Silloin minä tiesin, että sillä linnulla, joka sulkakynällään kirjoitti elämänsäkirjaa, oli käynyt paha sekaannus nimien kanssa.

Rampun olisi pitänyt jäädä auton alle. Valentinin olisi pitänyt selvitä. Valentin oli valon tuoja. Ramppu oli se, joka rikkoi kaiken.

Sitten tuli koulupäivien loputon jono. Kaikki surivat Valentinia. Kun he näkivät minut, he eivät sanoneet: voi sinua pikku-Ramppu, olet varmaan surullinen veljesi takia. Ei, he vain yksinkertaisesti peittivät kasvonsa ja alkoivat itkeä.

Minua kalvoi ihan kamala katumus. Jos olisin totellut edes tällä kertaa sääntöjä ja pitänyt puhelimen taskussa, kun ylitin katua, niin kaikki olisi ollut ihan niin kuin ennen.

Silti päivät vierivät eteenpäin. Valentin oli ja pysyi sairaalassa, me kävimme häntä siellä joka päivä katsomassa. Isä itki, minä itkin, mutta kuitenkin joka päivä vähän vähemmän kuin edellisenä. Pieni hymykin saattoi joskus käväistä isän silmäkulmassa. Se tarttui helposti minuun. Pikkupikkuhiljaa siitä järkyttävästä asiasta, ettei Valentin enää ikinä parantuisi, tuli osa meidän arkisia päiviämme.

Sitten, kaksi kuukautta Valentinin sairaalaan joutumisen jälkeen, pöydälläni makasi tuo kummallinen kirje ja tuuli sylki ikkunasta kolme lehteä, yhden keltaisen, yhden kultaisen ja yhden purppuranvärisen lehden.

Minä siis tein ihan kuten kirjeessä sanottiin:

”Laita ne kirjan väliin, katso lehtiä kun ikävöit minua.”

Sujautin vaahteranlehdet päiväkirjani väliin.

En tiedä miksi, mutta ensimmäisen kerran Valentinin sairaalaan joutumisen jälkeen tunsin pienen hetken oloni hyväksi.

Kirje piti sisällään lupauksen tulevasta.

LUKU 3,

jossa itkemisen ja nauramisen lisäksi me syömme voileipiä

Aamu näytti ihan siltä, kuin ei olisi jaksanut oikein kunnolla nousta, käänsi vain kylkeään ja jäi pötkötteleeseen taivaanrantaan, se harmaa lauantaiaamu.

Me istuimme isän kanssa aamiaisella. Omenamehua, paahtoleipää ja mansikkahilloa. Isä oli levittänyt sanomalehden pöytään niin, että se täytti melkein koko pöydän, niin oli aina viikonloppuisin. Silloin puhelin soi.

Se ei tiennyt mitään hyvää, sillä isän puhelin ei koskaan soinnut lauantaisin.

Me katsoimme toisiimme surullisesti, sitten isä vastasi.

Valentin oli kuollut.

Talven ensimmäinen lumihietale pyöri hajamielisesti ikkunan ympärillä, kuin ei olisi oikein muistanut, mitä oli tullut tänne tekemään ja missä kaikki muut hietaleet olivat. Ei kestänyt kauaa, kun lunta pyrytti jo niin, että asfalttipiha peittyi hennon lumihunnun alle.

Minä kaivoin kirjeen esiin:

*Huomenna tulee talvi. Silloin minä olen jo poissa.
Mutta ensi keväänä lähetän sinulle taas viestin.
Se on vaaleanvihreä,
ihan uusi,
en tiedä vielä millainen.*

Terveisin V. Puu

Silloin kun Valentin vielä eli, hän mietti paljon puita. Iltaisin hän saattoi pohtia tällaisia:

– Oletko ajatellut Ramona, mitä puut ajattelevat? Ne voivat elää satoja vuosia, niillä on varmaan aika kehittyneet ajatukset. Ajattele, mitä kaikkea me kaksi voisimme keksiä, jos voisimme elää satoja vuosia!

– Minä ainakin haluaisin oppia lentämään, sanoin ja hyppäsin yläsängyltäni alas tyynykasaan niin, että alakerran asunnossa lamput varmasti heiluivat katossa. Valentinia nauratti.

– Onko lentäviä puita olemassa? kysyin.

– En tiedä, ehkä jossain.

Minä hymyilin ajatukselle ja katsoin, kuinka syystuuli teki pihalle pienen trombin, jossa vaahteranlehdet pyörivät.

Illalla kysyin isältä, uskoiko hän sellaiseen, että kuoleman jälkeen ihminen voisi muuttua puuksi, ja siihen isä mutisi että hyvin mahdollista, hyvin mahdollista, puut ovat paljon enemmän kuin me tiedämmekään. Sitten hän vähän ilostui ja kysyi:

– Muistatko Ramppu sen puun, joka kasvaa äidin haudalla?

Ja kyllä minä muistin. Se oli hentoinen neidonhiuspuu, jonka jokainen lehti näytti ihan samalta kuin äidin laineilevat hiukset.

Isä hymyili ja sanoi:

– Eikö olekin aika erikoinen juttu, että puu osasi ihan itsestään kasvattaa äidin näköisiä lehtiä?

Minä tulin heti hurjan iloiseksi ja pyyhälsin iloiseen juoksuun keskellä keittiötä, sillä puut tosiaan taisivat olla paljon enemmän kuin me luulimmekaan. Hyppelin hetken tuoleilla, tanssin matolla, juoksin keittiön ympäri, kunnes viimein tulin taas rauhalliseksi.

Isä katsoi minun menoani, eikä yhtään ollut huolissaan siitä, rikkoisinko minä jotakin. Isää nauratti.

Ihan joka päivä me sekä nauroimme että itkimme, sillä iloisista hetkistä huolimatta viiltävän kova ikävä ei hellittänyt.

– Suru asuu nyt meissä, isä sanoi, ja se oli ihan totta.

Minä tunsin surun melkein koko ajan. Se tosiaan oli muuttanut minun sisälleni, mutta ei se mikään mahdoton asukas ollut, sillä edelleen minun sisälleni mahtui kaikkea muutakin; riemua, rakkautta, remua, riehua, sellaista sekalaista pyörremyrskyä.

Itkemisen ja nauramisen lisäksi me söimme myös voileipiä, me vietimme minun kymmenenvuotissynttäreitäni, juhlimme joulua ja teimme lumiukon pihalle.

Hyvin usein isä heräsi aamuisin hymy huulillaan.

– Minä näin yöllä kaunista unta, hän sanoi. – Siinä unessa oli Valentin ja äiti. Ja sinä olit siinä ja minä. Me olimme yhdessä Tähtitorninmäellä eväsretkellä.

Ja pian oli talvi mennyt ja kevät tullut, aurinko syöksi kirkkaita kevätsäteitään kuin innokas lohikäärme tulta, ja puut puskiivat uusia lehtiä, asfaltinraoista tunki kaikenlaista pientä ja vihreää.

Eräänä sellaisena aamuna ikkunan ollessa raollaan, tuuli lennätti huoneeni pöydälle vihreän lehden. Hennon ja pienen lehden. Se taisi olla vaahteranlehti.

Minä katsoin sitä ja hymyilin.

Pidin sitä kädelläni ja kävelin ympäri kotia.

– Valentin on lähettänyt minulle viestin, minä esittelin sitä yllpeänä.

Isän silmät loistivat.

Sitten tuli sellainen aamu, että me kävelimme isän kanssa yhtä matkaa kouluun ja töihin. Tuli ylämäki ja sitten alamäki ja sitten sellainen soralaakso.

Meidän kaupunkimme nimi oli helppo muistaa. Väitettiin, että ennen kaupunkia samalla paikalla oli ollut hyvin ihana niitty ja siksi kaupungin nimeksi oli tullut Niittylä. Mitään niittyä siellä ei kuitenkaan enää ollut. Ihan pelkkiä katuja ja taloja ja kivenmurikoita ja sen sellaista, mitä nyt kaupungeissa oli. Remontteja oli joka puolella. Rakennustyömaalta kuului kovaa pauketta. Virastotaloa purettiin juuri, sen tilalle suunniteltiin loistohotellia.

– Voiko olla totta, että ihan meidän kodin lähelle rakennetaan jotain loistavaa? minä kysyin isältä, ja siinä samassa maa alkoi järjestä.

Kuului räjähdys, jonka jälkeen jokin suuri peitti taivaan.

Ensin tuli ihan hiljaista

ja sitten koko maailma täyttyi valolla.